

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КОНСУЛЬТАТИВНА МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
В УКРАЇНІ**

**РОЛЬ ІНСТИТУТУ ВИКРИВАЧІВ
У ЗАПОБІГАННІ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ**

**Матеріали круглого столу
(Київ, 2 листопада 2018 року)**

**Київ
2018**

збігається за його повноваженнями з заявником і одночасно за системою гарантій його захисту з свідком.

А тому, для вирішення проблеми щодо уникнення колізій при встановленні обсягу прав, обов'язків та гарантій особи викривача необхідно, дослідити цей інститут глибше і на законодавчому рівні закріпити його правомочності шляхом внесення відповідних змін до КПК України.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>.

2. Загинець З. Викривачі корупції: quid prodest? / З. Загинець // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2016. – № 2. – С. 125–136.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

4. Батищева М. А. Служебные разоблачения в системе государственной службы : дис. ... канд. социол. наук : 22.00.08 / М. А. Батищева. – М., 2015. – 191 с.

Лисенко Володимир Васильович,
професор кафедри кримінального процесу та криміналістики Університету державної фіскальної служби України, доктор юридичних наук, професор

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Поширення корупції в Україні, як свідчать результати соціологічного дослідження у різних гілках влади, на жаль робить помітним те, що високий рівень корумпованості притаманний багатьом державним установам. Серед інших, високим рівнем корупції характеризується і діяльність фіскальних органів України.

Проведення перевірок діяльності суб'єктів господарювання органами фіскальної служби є одним із найбільш ризикованих щодо виникнення «неслужбових» ситуацій та вчинення зловживань співробітниками таких органів. Це, по-перше, пов'язано з тим, що на цьому етапі здійснюється найбільше контактів із платниками податків. Ці контакти пов'язані із перевіркою діяльності суб'єктів господарювання, виявленням правопорушень, донарахуванням податків та фінансових санкцій у зв'язку із виявленими порушеннями податкового законодавства. Зазначене і є головним чинником (умовою) виникнення ризику корупційних діянь.

Аналіз джерел ризиків виникнення корупційних діянь дозволяє зробити загальні висновки:

1) головною умовою, що сприяє виникненню корупційних діянь є бажання платника податків уникнути відповідальності (*адміністративної, кримінальної, фінансової*);

2) це бажання уникнути відповідальності має прояв у встановленні неслужбових взаємовідносин з особами (співробітниками фіскальних органів), які приймають рішення на підставі чинного законодавства;

3) додатковими умовами, які сприяють вчиненню службових зловживань є складність збору первинних матеріалів про порушення податкового законодавства, а також складність у доказуванні фактів порушення податкового законодавства;

4) певною мірою на можливість виникнення неслужбової ситуації впливає також існуючий порядок розгляду первинних матеріалів та прийняття рішення про відкриття кримінального провадження, прийняття рішення щодо застосування адміністративної відповідальності;

5) умовою, що сприяє виникненню корупційних діянь є також можливість безперешкодного знищення певних доказів фактів протиправних діянь (первинних документів; документів бухгалтерського обліку; товарів; предметів тощо).

Спрямованістю співробітників, які проводять перевірку діяльності суб'єктів господарювання, є встановлення порушень чинного податкового законодавства. Спрямованістю ж суб'єктів господарювання є, навпаки, діяльність щодо протидії виявленню порушень та застосування за порушення відповідних фінансових (штрафних) санкцій. У вирішенні цих протиріч і мають прояв факти зловживань службовим становищем.

Практика свідчить, що правоохоронним органам бракує повноти нормативного регулювання, науково-методичного забезпечення, а заходи щодо вдосконалення законодавства з питань боротьби з корупцією мають фрагментарний характер.

Типова ситуація виникнення ризику корупційного діяння має своє поширення у двох напрямках. Перший, коли суб'єкт господарювання пропонує певну грошову винагороду співробітнику органів державної фіскальної служби за приховування виявлених правопорушень. Другий напрям, це коли співробітник фіскального органу, який виявив порушення податкового законодавства, сам пропонує «вирішити» проблемні для платника податків питання. Тобто у даному разі пропонується приховати факт правопорушення та отримати від суб'єкта господарювання певну винагороду. В окремих випадках, друга ситуація виникає не тільки із ситуації вчинення правопорушення платником податків. У багатьох випадках співробітники фіскальних органів навмисно створюють ситуацію як би порушення податкового законодавства та вимагають певну винагороду за «вирішення» цього питання.

По-іншому ситуація виникнення корупційного діяння може мати прояв не тільки у приховуванні фактів порушень податкового законодавства. Іншим видом може бути надання консультації платнику податків щодо конкретного випадку порушення чинного податкового законодавства з метою запобігання відповідальності. У таких випадках співробітники фіскальних органів надають допомогу у складанні скарг щодо незгоди з результатами проведеної перевірки. Надається також допомога у формулюванні скарги до судів з метою визнання недійсним рішення фіскальних органів.

Проведення перевірок діяльності суб'єктів господарювання характеризується також наявністю інших ситуацій щодо ризику виникнення «неслужбових» відносин між співробітниками органів державної фіскальної служби та суб'єктами господарської діяльності.

Зменшити (мінімізувати) вплив окремих чинників на виникнення корупційних діянь може здійснення комплексу нормативно-правових та організаційних заходів. Зазначені заходи повинні охопити як порядок проведення перевірок, так і безпосередню діяльність щодо проведення перевірок дотримання суб'єктами господарювання вимог законодавства про податки. Комплексний підхід до вирішення цієї проблеми має також включати певні моменти, які відносяться до профілактики протиправної діяльності співробітників фіскальних органів. Це, зокрема, стосується підбору кадрів та відповідної виховної роботи.

Однак особливої уваги у вирішенні протиріч цієї проблеми все ж потребує удосконалення порядку проведення перевірок діяльності суб'єктів господарювання та операційної діяльності щодо безпосереднього проведення перевірок.

Головними шляхами зменшення ризиків виникнення корупційних діянь на цьому етапі могли б бути:

1) посилення контролю за діяльністю осіб, які проводять перевірку діяльності суб'єктів господарювання;

2) оперативний контроль за ходом проведення документальних та інших перевірок, а в окремих випадках забезпечення оперативного супроводу діяльності ревізорів (підрозділи протидії корупції);

3) посилення контролю за діяльністю ревізорів з боку осіб, за дорученням яких проводиться перевірка діяльності суб'єктів господарювання;

4) посилення оперативного забезпечення відбору платників податків для наступного податкового контролю;

5) створення механізму обміну даними, отриманими в результаті проведення оперативно-розшукових заходів щодо діяльності окремих суб'єктів господарської діяльності;

6) посилення роз'яснювальної роботи про можливість оперативних підрозділів у виявленні правопорушень (в т. ч. спеціальних підрозділів, які займаються виявленням фактів зловживань службовим становищем, які вчинені співробітниками фіскальних органів);

7) доведення до співробітників фіскальних органів даних про виявленні порушення, вчинені співробітниками цих органів та застосовані заходи впливу.

Луговий Віктор Олександрович,
здобувач Національної академії внутрішніх
справ

АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Одним із важливих аспектів сучасної державної правової політики в Україні є реформування системи запобігання і протидії корупції, яка має переважно превентивний характер і орієнтована на створення в суспільстві ефективних механізмів попередження корупції. Досягнення успіху у цьому процесі є передумовою для формування у суспільства довіри до влади, зростання економічного потенціалу держави, покращення добробуту громадян України [1, с. 126].

В той же час, в діяльності органів Національної поліції має місце такий корупційний ризик – як конфлікт інтересів. Наявність конфлікту інтересів не обов'язково призводить до фактів корупції, однак істотно підвищує ризик вчинення корупційних діянь та є по суті їх передумовою.

Діючий Закон України «Про запобігання корупції» визначає два види конфлікту інтересів – потенційний і реальний. Потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень. Реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Законом України «Про запобігання корупції» також введений термін «приватний інтерес» під яким розуміється будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі тими, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

Можна зробити висновок, що саме наявність чи відсутність у особи приватного інтересу щодо вирішення певного питання у більшості випадків буде індикатором, що свідчитиме про конфлікт інтересів у особи.

У цьому сенсі Д. М. Лук'янець зазначає, що в ситуації, в яких має місце конфлікт між публічними інтересами і приватними інтересом особи, яка за своїми службовими обов'язками повинна діяти